

Cumhuriyet Halk Partisi
Gençlik Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı

Gökçe Gökçen
Genel Başkan Yardımcısı

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ'NDE KAYYUM RAPORU

11.01.2021

Türkiye’de Rektörlük Seçimlerinin Kaldırılması

Üniversitelerde rektörlük seçimleri 1980 darbesinin ardından 1981 yılında kaldırıldı. 1992 yılında rektörlük seçimleri geri getirildi.

Rektör atamalarında 2016 yılında çıkarılan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamesi öncesinde uygulama şu şekilde işlemekteydi:

- Üniversitelerde görev yapan Profesörler, Doçentler ve Yardımcı Doçentler seçim yaparak altı aday sıralar.
- Bu altı aday Yükseköğretim Kurulu’na bildirilir, YÖK bu adaylar arasından 3’ünü belirleyerek kendi sıralamasını yapar ve Cumhurbaşkanının onayına sunar.
- Cumhurbaşkanı YÖK’ün sunmuş olduğu bu 3 adaydan birini rektör olarak atar.

1992 yılında yapılan kanun değişikliğiyle getirilen bu düzenleme Cumhurbaşkanına atama konusunda alan tanımaktaydı. Bu alanı kullanarak Cumhurbaşkanı listede ilk sırada olan adayı atamak yerine 2.’yi ve 3.’yü atayabiliyordu.

Boğaziçi Üniversitesi’nde İlk Atama

Boğaziçi Üniversitesi’nde listenin ilk sırasında yer alan adayın atanmaması, 2016 yılına kadar görülmemiştir. Adaylar seçim yapıldıktan sonra en çok oyu alan aday lehine adaylıklarından çekilerek bunu sağlamışlardır. 2016 yılında ise önce kanun değişikliği teklifiyle TBMM’ye önerilen (18 Ağustos 2016’da) ancak kanunlaşmayan bu öneri daha sonrasında 29 Ekim 2016 tarihinde OHAL’de 676 sayılı KHK ile getirilerek Rektör seçimleri kaldırıldı. Ve bunun yerine YÖK’ün üç aday önermesi ve bu adaylardan birini

Cumhurbaşkanının ataması kuralına getirilmiştir. Söz konusu KHK çıkarılmadan önce (12 Temmuz 2016’da) seçimlerini tamamlayan Boğaziçi Üniversitesinde rektör ataması gerçekleşmemiştir. Uzun sürenin ardından ilk kez 2016 yılında yapılan atamayla Boğaziçi Üniversitesi’ne seçimi kazanmamış olan bir aday rektör olarak atanmıştır. Söz konusu seçim sonucunda adayların aldığı oy sayıları şöyleydi:

Prof. Dr. Gülay Barbarosoğlu 348

Prof. Dr. Vedat Akgiray 40

Prof. Dr. Esra Battaloğlu 1

Prof. Dr. Betül Tanbay 1

Prof. Dr. Cem Say 7

Prof. Dr. Levent Kurnaz 2

Bu seçimlerin sonucunda listede olmayan Prof. Dr. Mehmed Özkan rektör olarak atanmıştır. Bu atama, 2016 yılında öğrenciler tarafından yoğun bir şekilde eleştirilmiş ve çeşitli protestolar düzenlenmiştir.

1 Ocak 2021 Tarihli Rektör Ataması ve Protestolar

2 Ocak 2021 tarihli ve 31352 sayılı Resmî Gazete yayımlanan 1 Ocak tarihli Cumhurbaşkanı kararıyla Boğaziçi Üniversitesi'ne Haliç Üniversitesi'nin Rektörlüğünü yürütmekte olan Prof.Dr. Melih Bulu atanmıştır. Bu atama sonrası üniversite öğrencileri tarafından kurulmuş olan Boğaziçi Dayanışma Platformu ve Boğaziçi Üniversitesi Öğrenci Temsilciliği Kurulu sosyal medya üzerinden 4 Ocak Pazartesi günü atama kararını protesto etme üzere çağrıda bulunmuştur. Bu çağrıyla birlikte yine sosyal medya üzerinden etiket çalışmalarıyla rektör atamasına karşı olduklarını dile getirmişlerdir.

ÇAĞRIMIZ VAR!

Boğaziçi Üniversitesi'nin yeni kayyumu atandı, sermayedar ve AKP milletvekili aday adayı Melih Bulu. Hiç uzatmadan söyleyelim, Melih Bulu rektörümüz değildir, kayyum rektör istemiyoruz.

Bütün Boğaziçi öğrencilerine ve emekçilerine, üniversite dayanışmalarına ve demokratik toplum örgütlerine çağrımızdır. Pazartesi günü saat 14:00'te Boğaziçi Güney Kampüs kapı önünde BASIN AÇIKLAMASI gerçekleştireceğiz, hepiniz davetlisiniz. Ayrıca Boğaziçi öğrencileri olarak pazartesi günü online dersleri BOYKOT edeceğiz, bütün Boğaziçi öğrencilerini bu atamaya karşı boykota çağırıyoruz.

AKP hükümetinin üniversitelerin özerk yapısına saldırılarına karşı bizim yanımızda olun. Atanan kayyumlara karşı hep birlikte mücadele edelim. Bütün üniversite öğrencilerini ve bize destek olmak isteyen herkesi Pazartesi saat 14.00'te Boğaziçi Güney Kampüs kapı önüne bekliyoruz!

Üniversitede yer alan akademisyenlerden de atama kararına yönelik tepkilerini 2012 yılında Üniversite Senatosu tarafından ilan edilen ilkeleri hatırlatarak ve söz konusu ilkelere bağlı olduklarını yineleyerek göstermişlerdir. Bu ilkeler;

- Üniversitelerin herhangi bir kişi ya da kuruluşun etki veya baskısına maruz kalmaması ve siyaset aracı olarak kullanılmaması, bilimsel ve toplumsal gelişim açısından vazgeçilmezdir.
- Üniversitelerde karar alma yetkisinin demokratik yöntemlerle seçilmiş kurullarda ve akademik yöneticilerde olması özerklik için şarttır. Rektör, dekan, enstitü müdürü
- yükseköğretim müdürü, bölüm başkanı gibi akademik yöneticiler atamayla değil seçimle belirlenmelidir.
- Üniversitelerin, özerk anayasal kurumlar olarak, akademik programlarını ve araştırma politikalarını öğretim elemanlarınca ve/veya üniversite kurullarınca kararlaştırarak belirlemesi, bilimsel özgürlüğün ve yaratıcılığın şartlarındandır.

şeklindedir. Akademisyenler, bu ilkelerin takipçisi olduklarını dile getirmişlerdir.

4 Ocak

Eylem için Üniversitenin Güney Kampüs kapısında toplanan öğrenciler basın açıklaması gerçekleştirmiş ve sonrasında ise yürüyüşe geçmiştir. Daha sonrasında üniversitenin Kuzey Kampüsünde toplanan öğrenciler içeride bir forum düzenleyerek atama ve özgürlükler hakkında düşüncelerini dile getireceklerini ilan etmişlerdir. Kuzey Kampüs'e kimlik kartıyla giriş yapılmasını istenilmiş ve içeri Boğaziçi Üniversitesi öğrencisi dışında kimse alınmamıştır. Diğer okullardan gelen öğrenciler ve eyleme destek olmak isteyen vatandaşlarla önce güvenlik görevlileri arasında tartışma yaşanmış, sonrasında polis müdahalesi gerçekleşmiştir. Üniversite kapısına kelepçe vurulmuş ve kampüs içerisine eyleme katılanlar alınmamaya çalışılmıştır. Öğrenciler okul yönetiminden bir muhatapla görüşmek istemiş ancak bu gerçekleşmemiştir. Sonrasında ise polis bazı eylemcilerin üzerine biber gazı ve TOMA ile tazyikli su sıkmıştır. Öğrencilerden bazılarının yerlerde sürüklendiği görüntüler sosyal medyaya ve medyaya yansımıştır.

5 Ocak

5 Ocak'ta ise devir teslim töreninin yapılacağı rektörlük binası önünde Boğaziçi Üniversitesi Akademisyenlerinin bir kısmı cübbeleriyle gelmiş ve rektöre sırtını dönerek protesto etmiştir. Öğrenciler de bu protestoya destek olmuş ve basın açıklaması yapmışlardır.

6 Ocak

Üniversite öğrencileri 6 Ocak'ta Üniversitenin Güney Kampüsü'nde saat 14.00'e yapılan çağrıyla yerini İstanbul Valiliğince alınan ve Beşiktaş ile Sarıyer'de toplu gösterileri yasaklayan kararla birlikte Kadıköy Rihtım saat 16.00 olarak değişmişlerdir. Öncesinde Boğaziçi Üniversitesi'nde toplanarak rektörlük önünde protesto gerçekleştirmiş ve taleplerini yinelemişlerdir. Kadıköy Rihtımında diğer üniversitelerden desteğe gelen öğrenciler, sivil toplum kuruluşları ve destekçilerle birlikte eylemlerini gerçekleştirmişlerdir. Bu eylemde yapılan basın açıklaması;

Bugün 6 Ocak Çarşamba. Çevremiz polislerle dolu ve gözaltına alınan arkadaşlarımız yanımızda değil. Şimdi yeniden üniversitemize atanan kayyumu kabul etmediğimizi dillendirmek için öğrencilerden emekçilere, mezunlardan akademisyenlere ve demokratik kitle örgütlerine kadar hep beraber buradayız ve söyleyeceklerimiz var!

Kayyum rektör Melih Bulu'nun canlı yayındaki iddialarının aksine, biz burada Boğaziçi Üniversitesi'nin azınlığını değil ta kendisini temsil ediyoruz! Biz Boğaziçi Üniversitesi'nin bileşenleri olarak kayyum rektör atamasına karşıyız. Kayyum politikalarının bizi hep kötüye götüreceğini biliyoruz, alışmayacağız, kabullenmeyeceğiz!

Bilinsin ki; yalnızca Boğaziçi'nden ibaret değiliz, tüm öğrencilerin ve ülkenin bütünü yani İstanbul Sözleşmesi uygulansın diyen Kadınların ve LGBTİ+'ların; Boğaziçi Üniversitesi'nin önünde direnen Bimeks İşçilerinin ve bilumum emekçi ve ezilenlerinin demokratik taleplerini dile getirmek için buradayız. Boğaziçi gerçekliğinin ülke gerçeğinden kopuk olmadığını bilincindeyiz. Çünkü biliyoruz ki yalnızca üniversiteler değil, hem STK'lar hem belediyeler bu politik dayatmanın kurbanı olmakta ve halk iradesi hiçe sayılmaktadır. Demokratik taleplerimizi dile getirdiğimiz en temel alanlardan biri olan üniversitelerimizde ise kayyum atamaları üniversitelerimizin özerkliğini yok etmekte dolayısıyla ülkemizin geleceğini büyük bir tehdit altında bırakmaktadır. Bugün Devlet Bahçeli'nin söylediğinin aksine bizim için konu kapanmamıştır. Kayyumlara gidene kadar ve gözaltındaki arkadaşlarımız bırakılana kadar da konu kapanmayacaktır.

Bu noktada demokratik alanları genişletmek için birliğimizin ve direnişimizin verdiği güvenle sesleniyoruz:

- 1- Gözaltına alınan arkadaşlarımız derhal serbest bırakılsın.
- 2- Kayyum olarak atanan Melih Bulu ve diğer tüm kayyumlar acilen istifa etsin.
- 3- Tüm üniversitelerde rektörlük için üniversite bileşenlerinin rızası gözetilerek demokratik seçimler düzenlensin.

Kayyumları kabul etmiyoruz, vazgeçmiyoruz.

Biliyoruz ki; kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber ya hiçbirimiz!

6 Ocak'ta aynı zamanda Eskişehir ve Ankara gibi farklı şehirlerde de Boğaziçili öğrencilere ve taleplerine destek eylemleri gerçekleştirilmiştir.

Ardından 7 Ocak'ta yine Boğaziçi Üniversitesinde eylem yapılmış ve ardından göz altına alınan öğrenciler için Çağlayan adliyesinde basın açıklaması gerçekleştirilmiştir. 8 Ocak gününde hem üniversitede hem de Çağlayan'da protesto gösterileri devam etmiştir. Aynı gün öğrenciler üniversite içerisinde bir sandık kurmuşlardır. Burada gerçekleştirdikleri oylama ile Boğaziçi Üniversitesi rektörünün demokratik yollarla belirlenmesini sormuşlar ve seçim taleplerini yinelemişlerdir.

İlk 100'de Yer Alan Üniversiteler ve Rektörlerin Seçilme Usulü

Boğaziçi Üniversitesi'nin dünyanın ilk 100 üniversitesi arasında yer alması hedefi kayyum rektör Prof.Dr.Melih Bulu tarafından dile getirilmiştir. Bu hedefin gerçekçi olabilmesi için akademik özgürlüklerin ve üniversite özerkliğinin sağlanması gerekmektedir.

İlk 100'de yer alan üniversitelerin rektörlük seçimlerinden bazı örnekler şu şekildedir:

- Harvard Üniversitesi: Rektör mezunlar derneği tarafından belirlenir. Derneğe Rektör başkanlık eder. Rektör akademik, bilimsel çalışmalar ve üniversitenin iş dünyası ile ilişkilerinin geliştirilmesi görevlerini sürdürür. Üniversite yönetiminde yetki mezunlar derneğinin elindedir. Derneğin üyeleri bu üniversiteden mezun kişilerden oluşur. Üyelerin görev süresi 6 yıldır. (Doç. Dr. Fatih TÖREMEN 2010)*
- Kaliforniya Üniversitesi: Rektör, üniversite üst yönetim kurulu tarafından seçilir. Kurul ise 26 kişiden oluşmaktadır. 18 üyeyi mevcut üniversitede görev yapan akademisyenler arasından vali atar, 1 üyeyi mevcut üniversitedeki öğrenciler seçer, 7 üye ise milli eğitim müdürü, okul müdürleri ve sivil toplum örgütü temsilcilerinden oluşmaktadır. (Doç. Dr. Fatih TÖREMEN 2010)*
- Imperial College London: Konseyin belirlediği bir araştırma komisyonu tarafından, yaklaşık 20 ay süren bir araştırma süreci sonrası seçilmektedir.

*Doç. Dr. Fatih TÖREMEN, Arş. Gör. İbrahim ÇANKAYA.

2010. «TÜRKİYE, AVRUPA BİRLİĞİ VE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ÜNİVERSİTE YÖNETİMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.» Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 151-163.

Hukuki Sürec

Prof. Dr. Melih Bulu'nun Boğaziçi Üniversitesi rektörü olarak atanmasının ardından 2 Ocak 2021'de Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri tarafından rektör atamasına karşı basın açıklaması yapılarak kampüs içerisinde protesto gösterileri düzenlenmiştir. 4 Ocak 2021 tarihinde üniversite öğrencileri ve rektör atamasının demokratik yollarla yapılmamasına karşı duyarlı yaklaşarak protesto haklarını kullanmak isteyen diğer ilgililerin katılımı ile kampüs içerisinde ve dışarısında Anayasa'nın 34. maddesinde düzenlenen "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hakkı" kapsamında protesto ve gösteri yürüyüşleri düzenlenmiştir.

4 Ocak 2020 Pazartesi günü gerçekleştirilen protesto eyleminden sonra 5 Ocak 2021 Salı gününe bağlayan sabah saatlerinde şafak operasyonu ile öğrencilerin evlerine baskınlar yapılarak gözaltı işlemleri gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin, ailelerin ve dosyayı takip eden avukatların ortak olarak beyan ettiği üzere yakalama, gözaltı ve arama işlemlerinde çok sayıda hak ihlali gerçekleşmiştir. Bu beyanlara göre sabah saatlerinde tam teçhizatlı özel harekât polisleri öğrencilerin evlerine kapılarını, kapının kırılmadığı yerde duvarlarını kırmak suretiyle giriş yapmış, evde bulunan herkesi yerlere yatırarak kafalarına uzun namlulu silah dayamıştır. CMK'nın 118. maddesinde gece vakti konutta arama yapılamayacağı düzenlemesine aykırı olarak öğrencilerin evlerinde gece vakti arama yapılmıştır. Ev baskınları sırasında gerek öğrenciler gerekse aynı evde yaşayan aile bireyleri/arkadaşları polislerden kötü muamele gördüklerini, polislerin yoğun sözlü ve fiziksel şiddetine maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler ters kelepçe yapılarak evden çıkarılmış, avukatların aktardığı ve basına da yansıyan görüntülerde sıkı bağlanan ters kelepçeler nedeniyle öğrencilerin ellerinde çizik ve morluklar[1] olduğu gözlemlenmiştir. Gözaltına alınan öğrencilerin sağlık muayeneleri esnasında operasyon sırasında fiziksel şiddete maruz kaldıkları, vücutlarında bariz yaralanmalar olduğu görülmesine rağmen doktor raporuna dahil edilmediği görülmüştür.[2]

Salı günü 24 öğrenci yakalanarak göz altına alınmış, aynı gün başka öğrencilerin de yakalanmak üzere listede olduğu öğrenilmiştir. Çarşamba günü 21 öğrenci yakalanarak gözaltına alınmıştır. İçişleri Bakanlığı sözcüsü gözaltına alınan öğrencilerin 2'si dışında öğrenci olmadıklarını iddia etse de gözaltına alınanların hepsinin öğrenci olduğu avukatlar tarafından teyit edilmiştir. Öğrenciler hakkında görevli memura mukavemet ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet suçlamalarından soruşturma başlatılmış (Soruşturma dosyası: 2021/1735 E.) ve gözaltına alma işlemleri gerçekleştirilmiştir. Çarşamba günü gözaltına alınan öğrencilerin aynı gün ifadeleri tamamlanmasına rağmen Cuma günü adliyeye sevk edilmişlerdir. CMK'nın 91. maddesine göre gözaltı süresinin 24 saati

geçemeyeceği düzenlenmişse de bu olayda öğrenciler hukuka aykırı bir şekilde 48 saat gözaltında tutularak, hiçbir işlem yapılmadan ve gerekçesiz yere emniyette bekletilmiş ve öğrenciler adeta yıldırmaya çalışılmıştır. Avukatlardan edinilen bilgiye göre polislerin eylemler sırasında görüntü kaydı yaptıkları ve hakkında yakalama kararı çıkarılan öğrencileri bu görüntü kayıtlarından tespit ettikleri öğrenilmiştir. Ancak polislerin eylem esnasında bu şekilde görüntü almaları CMK'nın "Teknik araçlarla izleme" başlıklı 140. maddesindeki somut koşullar sağlanmadığından hukuka aykırıdır. Gözaltı işlemi esnasında bazı öğrenciler çıplak aramaya maruz bırakıldıklarını[3], pantolonlarının indirilmesinin[4], iç çamaşırlarının açılmasını istendiğini belirtmiştir. Yine gözaltı merkezinde su ve yiyeceğe erişimin çok kısıtlı olduğunu, polislerin sıvı sabun, peçete gibi temel hijyen ihtiyaçlarını dahi sağlamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu tür muameleleri yaşayan öğrenciler hem psikolojik kötü muameleyle maruz bırakılmış hem de covid pandemisi devam ederken sağlıkları hiçe sayılmıştır. Bunun yanı sıra LGBTİ+ üniversite öğrencileri gözaltı işlemi sırasında taciz, tehdit ve ayrımcı muameleyle maruz bırakıldıklarını,[5] polislerin utandırma ve cezalandırma amacıyla nefret söylemlerinde bulduklarını, keyfi bir biçimde çıplak aramaya maruz bırakıldıklarını iddia etmişlerdir. Bu muamelelerin Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen kötü muamele yasağına ve Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen ayrımcılık yasağına aykırılık teşkil ettiği açık olup söz konusu iddiaların etkili bir şekilde soruşturulması, tüm bu süreçte öğrencilere kötü muamelede bulunan, işkence yasağına aykırı hareket eden, temel ihtiyaçlarına ulaşmasını engelleyen sorumlular hakkında re'sen soruşturma başlatılması gerekmektedir.

Ayrıca gözaltına alınan öğrencilerden bazıları çeşitli basın ve yayın kuruluşlarında açık açık isimleri verilmek suretiyle terör ile ilişkilendirildiklerini, can güvenliklerinin tehlikede olduğunu ve açık hedef haline getirildiklerini ifade etmişlerdir. Bazı öğrencilerin avukatları, sorumlular hakkında gerek işkence yasağına aykırılıktan suç duyurusunda bulunulacağı ve kişilik haklarının ihlali nedeniyle maddi ve manevi tazminat davası açılacağını ifade etmişlerdir. Son olarak, göz altına alınan öğrencilerden 24'ü 07.01.2021 Perşembe günü diğer 21'i ise 08.01.2021 Cuma günü (1'i serbest diğerleri ise adli kontrol şartı ile) serbest bırakılmıştır.

[1]<http://www.krttv.com.tr/gundem/bogazici-ogrencilerine-darp-iddiasi-polis-aracindan-h60201.html>

[2] Gözaltına alınan öğrencilerden birinin, operasyon sırasında sırta botla bastırma ve kafaya kaskla vurma gibi eylemlere maruz bırakıldıktan sonra dudağının patladığı ve kanadığı, ancak görünen bu duruma rağmen bu hususun doktor raporuna dâhil edilmediği, sonradan ifade tutanağına geçirilebildiği beyan edilmiştir. Gözaltına alınan bir öğrencinin plastik mermi kapsülü ile genital bölgesinden yaralandığı, bunun ardından idrarının kanlı geldiği görüşmeci avukatlara iletilmiştir. Öğrencinin, emniyetten önce yapılan sağlık muayenesinde bu şikâyetini aktarmasına rağmen detaylı muayene edilmediği, muayenenin de polis eşliğinde gerçekleştiği bilgisi paylaşılmıştır. Hastaneye ikinci kez gidişinde ise idrar testi yapılan öğrencinin tahlil sonuçlarının henüz çıkmadığı, bu aşamaya değin kendisine herhangi bir tedavi uygulanmadığı bilinmektedir. Gözaltına alınan öğrencilerden birinin mide iltihabından dolayı rahatsızlanmasına ve çok sancısı olmasına rağmen ilaç verilmediği, hastaneye götürüldüğünde ise tedavi edilmeksizin yalnızca serum verilerek karakola gönderildiği bilgisi paylaşılmıştır.

<https://www.istanbulbarosu.org.tr/HaberDetay.aspx?ID=16136&Desc=%C4%B0HM-Bas%C4%B1n-A%C3%A7%C4%B1klamas%C4%B1>

[3]<https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/ciplak-arama-yok-diyen-ozlem-zengine-bogazici-ogrencileri-icin-duzenlenen-tutanagi-gosterdi-yok-mu-demistiniz-1804257>

[4]<https://jurnaltr.com/bogazici-universitesinde-gozaltina-alinan-2-ogrenciye-zorla-ciplak-arama-yapildi-polis-ciplak-aramaya-direnen-ogrencileri-yere-yatirip-pantolonlarini-indirdi/>

[5] <https://twitter.com/yoltv/status/1347242954033917952?s=24>